

СМ 103

ЕЗИКОВА КУЛТУРА

Приета: прот. № 3 от 14.05.2004 г., актуализирана с прот.№ 14/07.03.2016 г.

Лектор: доц.д-р Веселина Ватева

АНОТАЦИЯ

Дисциплината повишава езиковата подготовка на студентите и умението им правилно, точно и целесъобразно да използват изразните средства на езика.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Основна цел на дисциплината е да формира:

- правописна и пунктуационна грамотност;
- добро владение на правоговорните книжовни норми;
- граматически познания, които да осигуряват правилност на речта;
- познаване и умело използване на лексиката на езика, на синонимията и възможностите ѝ; компетентно отношение към въпросите на лексикалната чистота и към не книжовните лексикални елементи;
- умение за уместната употреба на езиковите средства в зависимост от целите и предназначението на речевата проява.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината е въвеждащ курс, затова няма изисквания за предварително слушане на други лингвистични дисциплини.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				заочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Журналистика	Задължителна	7	40	30	70	20	15	35		
Връзки с обществеността	Задължителна	7	40	30	70	20	15	35		
Обществени комуникации и социална психология	Задължителна	7	40	30	70	20	15	35		
Психология	Задължителна	6	40	20	60	20	10	30		
Предучилищна и начална училищна педагогика	Задължителна	6	40	20	60	20	10	30		
Журналистика и връзки с обществеността	Задължителна	6	40	20	60	20	10	30		

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

ЛЕКЦИИ

Тема 1. Правоговор. Правопис

Новобългарската азбука. Буквеното предаване на звуковата страна на езика. Несъответствие между елементите на фонетичната и графичната система. Отношение между правоговор и правопис. Основни принципи на българския правопис. Правописни правила.

Тема 2. Правопис и правоговор на гласни

Редукция. Генерализирана винителна форма при съществителните имена от женски род. Ятов преглас. Вмятане и изпускане на гласни. Изговор и правопис на гласни след *ж, ч, ш, ѝ*. Изговор и правопис на гласни в контактна позиция. Йотация.

Тема 3. Правопис и правоговор на съгласни

Вмятане на съгласни. Изпускане на съгласни. Двойни съгласни. Уподобяване на съгласни. Краесловно обеззвучаване. Изговор и правопис на меки съгласни. Условен правопис.

Тема 4. Правопис на сложни думи. Слято, полуслято и разделно писане

Правопис на сложни съществителни имена. Правопис на сложни прилагателни имена. Правопис на числителни. Правопис на наречия, съюзи, предлози. Правопис на отрицателна частица *не*.

Тема 5. Употреба на главни и на малки букви

Морфологичен принцип. Синтактичен принцип. Стилистична употреба. Особени случаи на употреба на главни букви.

Тема 6. Нормативност при някои граматични форми

Членуване на имената според тяхната морфологична принадлежност и синтактична функция. Употреба на пълна и кратка членна форма. Членуване в по-особени случаи. Някои особени случаи.

Тема 7. Бройна форма

Особености във формата за множествено число при съществителните имена.

Тема 8. Употреба на някои местоимения

Въпросителни, относителни, неопределителни, отрицателни и обобщителни местоимения. Притежателни местоимения. Показателни функции на лични местоимения. Употреба на квазимероимения.

Тема 9. Отклонения от нормативната употреба на глаголни форми

Некнижовна употреба на глаголни форми. Употреба на некнижовни глаголни форми. Форми за учтивост. Езиково изразяване на учтивост. Граматическо изразяване на учтивост. Лексикални средства за учтивост.

Тема 10. Грешки в строежа на изречението

Въпроси на съгласуването между частите на изречението. Словоредни слабости.

Тема 11. Препинателни знаци

Точка. Въпросителна. Удивителна. Точка и запетая. Двоеточие. Многоточие. Тире. Кавички. Скоби. Запетая – употреба на запетая при съюзното и при безсъюзното свързване.

Тема 12. Пряка и непряка реч

Употреба и пунктуационно оформление

СЕМИНАРНИ ЗАНЯТИЯ

- Тема 1. Правопис на гласни. Грешки при буквеното записване на гласните.
- Тема 2. Правопис на съгласни. Грешки при изписване на съгласни.
- Тема 3. Слято писане на съществителни имена.
- Тема 4. Слято писане на прилагателни имена.
- Тема 5. Слято писане на наречия, предлози, съюзи, частици.
- Тема 6. Полуслято писане на съществителни имена.
- Тема 7. Полуслято писане на прилагателни имена.
- Тема 8. Разделно писане.
- Тема 9. Употреба на главна и малка буква.
- Тема 10. Контролна работа върху усвоените правописни правила.
- Тема 11. Членуване на имена. Особенности при членуването. Употреба на пълен и кратък член при имената от мъжки род.
- Тема 12. Местоимения. Правопис на местоимения. Употреба на падежни форми при местоименията. Употреба на притежателното и възвратно притежателното местоимение.
- Тема 13. Бройна форма на съществителните имена от мъжки род, назоваващи предмети.
- Тема 14. Контролна работа върху текст с правописни и граматически грешки.
- Тема 15. Пунктуация. Пунктуация на простото изречение. Пунктуация на сложното изречение.
- Тема 16. Пряка реч. Полупряка реч. Правописни особености.
- Тема 17. Контролна работа върху пунктуация на текст.

САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА

На всеки студент се предлага индивидуален тест за проверка на овладяването на правописната, граматическата и пунктуационната норма.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ И ПРЕПОДАВАНЕ

Работата на всеки студент през семестъра се оценява с текуща оценка. Тя се получава от трите контролни работи и самостоятелната работа. Семестриалният изпит е изпитен тест. Освобождаване от него се допуска с много добра и отлична текуща оценка. Формирането на крайната оценка е от семестриалния изпит и текущата оценка.

В обучението се използват:

- традиционни методи: лекция, беседа, упражнения
- иновационни интерактивни методи: групова работа, дискусии, мини изследвания.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Карастанева, Ц., В. Маровска. Практическа граматика на съвременния български книжовен език (учебник по правопис и пунктуация). Пловдив, 2006.
2. Люцканова. Ц. Езикова култура. Съвременни книжовни правописни и пунктуационни норми. Б., 2007.
3. Петрова, Г. Езикова култура. Правопис и пунктуация. Б., 2011.
4. Петрова, Г. Тестове по български език. Б., 2008.
5. Правопис и пунктуация на българския език. Основни правила. БАН. 2011.
6. Правописен речник на съвременния български книжовен език. Изд на БАН . С., 2002.

СМ 103

ЕЗИКОВА КУЛТУРА

Лектор: доц.д-р Веселина Ватева

1. Правопис на гласни.

Неударени широки гласни. Ятов преглас. Вмятане и изпускане на гласни. Гласни след ж, ч, ш, й. Гласни в контактна позиция. Йотация.

2. Правопис на съгласни.

Издаване на съгласни. Двойни съгласни. Уподобяване на съгласни. Съгласни в краесловие. Меки съгласни. Условен правопис.

3. Слято писане на сложни съществителни имена.

4. Слято писане на сложни прилагателни имена.

5. Слято писане на наречия, съюзи, предлози.

6. Правопис на отрицателна частица *не*.

7. Полуслято писане на сложни съществителни имена.

8. Полуслято писане на сложни прилагателни имена.

9. Полуслято писане на наречия, междуметия.

10. Особени случаи на полуслято писане.

1. Разделно писане на съставни думи и синтактични съчетания.

2. Правопис на числителни имена.

13. Употреба на главни и на малки букви

14. Членуване на имената според тяхната морфологична принадлежност и синтактична функция. 15. Употреба на пълна и кратка членна форма при имената от мъжки род.

16. Бройна форма при съществителните имена от мъжки род.

17. Употреба на въпросителни, относителни, неопределителни, отрицателни и обобщителни местоимения.

18. Употреба на притежателни и възвратно притежателни местоимения.

19. Отклонения от нормативната употреба на глаголни форми

20. Грешки в строежа на изречението.

Въпроси на съгласуването между частите на изречението. Словоредни слабости.

21. Препинателни знаци, употребявани в рамките на изречението.

Запетая – употреба на запетая при съюзното и при безсъюзното свързване. Точка и запетая. Двоеточие. Многоточие. Тире. Кавички. Скоби.

22. Препинателни знаци, употребявани в края на изречението. Точка. Въпросителна. Удивителна.

23. Пунктуационно оформление на пряка и непряка реч.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Карастанева, Ц., В. Маровска. Практическа граматика на съвременния български книжовен език (учебник по правопис и пунктуация). Пловдив, 2006.
2. Люцканова. Ц. Езикова култура. Съвременни книжовни правописни и пунктуационни норми. Б., 2007.
3. Петрова, Г. Езикова култура. Правопис и пунктуация. Б., 2011.
4. Петрова, Г. Тестове по български език. Б., 2008.
5. Правопис и пунктуация на българския език. Основни правила. БАН. 2011.
6. Правописен речник на съвременния български книжовен език. Изд на БАН . С., 2002.

CULTURE OF SPEECH

ANNOTATION

The discipline improves the speech abilities of the students and develops their abilities to use correctly and competently to the situation the expression portfolio of speech.